

به نام خدا

جزوه آموزشی موجودی نقد

سرفصل کتاب اصول حسابداری (۲)

تهیه کننده: جواد عابدی صدقیانی

سرگروه حسابداری استان آذربایجان غربی

تعریف موجودی نقد: عبارت است از وجوهی که بدون هیچ گونه شرط و محدودیت قابل دسترسی بوده و در مبادلات اقتصادی به منظور تحصیل داراییها و خدمات و پرداخت بدهیها و تعهدات و اجرای سایر برنامه ها بکار گرفته میشود.

انواع موجودی نقد:

۱- صندوق   ۲- تنخواه گردان   ۳- بانک

ویژگیهای وجوه نقد

۱- وسیله معامله باشد

۲- به سهولت قابل استفاده و دریافت و برداشت باشد

۳- در بازپرداخت دیون و استفاده از آن در ایفای هرگونه تعهدی محدودیت نداشته باشد

منابع ورودی وجوه نقد شامل: ۱- فروش کالا و دارایی ۲- دریافت مطالبات ۳- دریافت وام و منابع

مصارف وجوه نقد: ۱- خرید کالا و دارایی ۲- پرداخت بدهی و تعهدات ۳- پرداخت وام و سرمایه گذاری

نکته: وجوه بلوکه شده یا مسدود شده بانکی جز وجوه نقد محسوب نمیشود بلکه تحت عنوان سایر داراییها در ترازنامه ذکر می شود.

اهداف نظارت و کنترل بر موجودی نقد

۱- از رکود و بلااستفاده ماندن وجوه نقد جلوگیری شود

۲- از دسترسی به موقع و کافی به وجوه نقد اطمینان حاصل شود

۳- از سرقت و اختلاس وجوه نقد جلوگیری شود

شیوه های کنترل و مراقبت وجوه نقد

۱- برنامه مشخص و مطمئنی برای دریافتها و پرداختهای نقدی تدوین و اجرا گردد.

۲- تفکیک مسولیتها و ایجاد سیستم کنترل داخلی متناسب به نحوی که مسؤلیت دریافت و پرداخت پول از عمل ثبت و نگهداری مدارک مجزا شود و هیچ فردی به تنهایی عهده دار انجام تمام مراحل به معامله نباشد.

۳- تمام دریافت‌های نقدی در دایره صندوق متمرکز و برای هر دریافت رسید صادر شود.

۴- کلیه پرداختها باید با تایید و امضای مسئولین مربوطه و مبنی بر اسناد مثبت به وسیله صدور چک انجام شود.

۵- تمام دریافتها و پرداختهای نقدی بی درنگ در دفاتر ثبت شود و موجودی صندوق در پایان هر روز به بانک واریز شود.

۶- حسابهای وجوه نقد با موجودی واقعی آن تطبیق داده شود و هرگونه مغایرت پیگیری و معلوم و بررسی گردد.

۷- رسیدهای دریافت نقد و چکهای صادره باید داره شماره مسلسل و نسخه باطله آنها باید بایگانی شود.

(عملیات حسابداری صندوق)

عملیات حسابداری صندوق:

گاهی موجودی واقعی صندوق با حساب صندوق در دفاتر کل شرکت اختلاف یا مغایرت دارد بدین معنی که بعضی مواقع موجودی واقعی صندوق بیشتر از مانده حساب صندوق در دفتر کل شرکت است که به این حالت اضافی صندوق گفته می شود و برخی از مواقع موجودی واقعی صندوق کمتر از حساب صندوق در دفاتر کل شرکت می باشد که به این حالت کسری صندوق گفته می شود کسری یا اضافی صندوق را در حسابی به نام کسر یا اضافی صندوق در دفاتر ثبت می نماییم که این حساب یک نوع حساب موقت می باشد و در پایان دوره مالی باید بسته شود.

الف) هرگاه موجودی واقعی صندوق بیشتر از حساب صندوق باشد (اضافی صندوق) ثبت آن به صورت زیر است

صندوق ****
کسر یا اضافی صندوق ****

ب) هر گاه موجودی واقعی صندوق کمتر از حساب صندوق باشد (کسری صندوق) ثبت آن به صورت زیر است

کسر یا اضافی صندوق ****
صندوق ****

در پایان دوره مالی حساب کسر یا اضافی صندوق باید بسته شود در صورتی که مانده ی آن بدهکار باشد و کسری صندوق بر عهده موسسه باشد ثبت زیر در دفاتر زده می شود.

**** هزینه های متفرقه

**** کسری یا اضافی صندوق

کسر یا اضافی صندوق

X X	X X
↓	↓

درآمد   هزینه

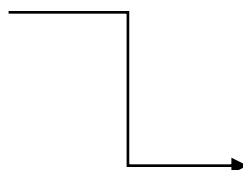
و در صورتی که مانده حساب کسر یا اضافی صندوق در پایان دوره مالی بستانکار باشد و این مبلغ متعلق به موسسه باشد
 ثبت زیر در دفاتر زده می شود

کسر یا اضافی صندوق ****

سایر درآمدها (درآمد متفرقه) ****

مثال ۱: در تاریخ ۹۳/۷/۱ موجودی واقعی صندوق ۱۶۰۰۰۰ ریال در حالی که در همان روز مانده حساب صندوق در دفتر شرکت ۱۲۰۰۰۰ ریال است و در تاریخ ۹۳/۷/۱۶ موجودی واقعی صندوق ۲۵۰۰۰۰ ریال در حالی که مانده حساب صندوق ۲۶۵۰۰۰ ریال است مطلوب است ثبت رویدادهای فوق و بستن حساب کسری یا اضافی صندوق.

حساب صندوق	موجودی واقعی صندوق
۱۲۰۰۰۰	۱۶۰۰۰۰

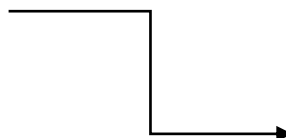
اضافی صندوق ۴۰۰۰۰

صندوق ۴۰۰۰۰

کسر یا اضافی صندوق ۴۰۰۰۰

حساب صندوق	موجودی واقعی صندوق
۲۶۵۰۰۰	۲۵۰۰۰۰

کسر صندوق ۱۵۰۰۰

کسر یا اضافی صندوق ۱۵۰۰۰

صندوق ۱۵۰۰۰

کسر یا اضافی صندوق ۲۵۰۰۰

سایر درآمدها ۲۵۰۰۰

۴۰۰۰۰	۱۵۰۰۰
۲۵۰۰۰	
در آمد	

مثال ۲: مانده حساب کسر یا اضافه صندوق در ابتدای دوره مالی ۸۰۰۰۰ ریال بدهکار است در تاریخ ۹۳/۷/۳۰ موجودی واقعی صندوق ۳۴۰۰۰۰ ریال در حالی که حساب صندوق ۳۱۵۰۰۰ ریال است مطلوب است ثبت رویداد فوق و بستن حساب کسر یا اضافی صندوق.

موجودی واقعی صندوق	حساب صندوق
۳۴۰۰۰۰	۳۱۵۰۰۰

اضافی صندوق ۲۵۰۰۰

صندوق ۲۵۰۰۰

کسر یا اضافی صندوق ۲۵۰۰۰

کسر یا اضافی صندوق

۲۵۰۰۰	۸۰۰۰۰
	۵۵۰۰۰

هزینه های متفرقه ۵۵۰۰۰

کسر یا اضافی صندوق ۵۵۰۰۰

مثال ۳: مانده حساب کسر یا اضافی صندوق در ابتدای دوره مالی ۱۲۰۰۰۰ ریال بدهکار است در تاریخ ۹۳/۶/۱۰ حساب صندوق در دفتر کل شرکت ۵۶۰۰۰۰ ریال در حالی که موجودی واقعی صندوق ۶۳۵۰۰۰ ریال است و در تاریخ ۹۳/۶/۳۱ موجودی واقعی صندوق ۷۸۰۰۰۰ ریال در حالی که حساب صندوق ۸۳۴۰۰۰ ریال است مطلوب است انجام ثبت های لازم و بستن حساب کسر یا اضافی صندوق.

موجودی واقعی صندوق	حساب صندوق
۶۳۵۰۰۰	۵۶۰۰۰۰

اضافی صندوق ۷۵۰۰۰

صندوق ۷۵۰۰۰

کسر یا اضافی صندوق ۷۵۰۰۰

کسر یا اضافی صندوق

۳۶۰۰۰	۱۲۰۰۰۰
۷۵۰۰۰	
	۹۰۰۰

موجودی واقعی صندوق	حساب صندوق
۸۷۰۰۰۰	۸۳۴۰۰۰

اضافی صندوق ۳۶۰۰۰

صندوق ۳۶۰۰۰

کسر یا اضافی صندوق ۳۶۰۰۰

هزینه های متفرقه ۹۰۰۰

کسر یا اضافی صندوق ۹۰۰۰

مثال ۴: در پایان یک روز مانده حساب صندوق ۱۴۲۰۰ ریال و شمارش عینی صندوق ۱۴۹۰۰ ریال می باشد در بررسی مشخص گردید که مبلغ ۱۲۰۰ ریال بابت خرید ملزومات پرداخت شده اما در دفاتر ثبت نشده مطلوبست انجام ثبت های لازم؟

ملزومات ۱۲۰۰

صندوق ۱۲۰۰

موجودی واقعی صندوق	حساب صندوق
۱۴۹۰۰	۱۴۲۰۰
	(۱۲۰۰)

→ ۱۹۰۰ ریال اضافی صندوق

صندوق ۱۹۰۰

کسر و اضافی صندوق ۱۹۰۰

مثال ۵ : در پایان روز موجودی واقعی صندوق ۷۰۰۰۰۰ ریال بیشتر از حساب صندوق در دفتر کل شرکت می باشد اگر مشخص شود مبلغ ۴۸۰۰۰۰ بابت حمل کالا پرداخت شده ولی در دفاتر ثبت نشده مطلوبست انجام ثبت های لازم؟

در اینگونه مسایل بهتر است از اعداد فرضی جهت راحت تر پاسخ دادن به مسله استفاده شود در اینجا مثلا از اعداد فرضی ۱۷۰۰۰۰ و ۱۰۰۰۰۰ استفاده شده

موجودی واقعی صندوق	حساب صندوق
۱۷۰۰۰۰	۱۰۰۰۰۰
	(۴۸۰۰۰)

→ ۱۱۸۰۰۰ مابه التفاوت

هزینه حمل خرید کالا ۴۸۰۰۰

صندوق ۴۸۰۰۰

صندوق ۱۱۸۰۰۰

کسریا اضافی صندوق ۱۱۸۰۰۰

مثال ۶: در پایان ماه حساب صندوق ۱۷۵۰۰ ریال و شمارش عینی موجودی صندوق ۱۸۲۰۰ ریال می‌باشد در بررسی مشخص شد که پرداخت هزینه آگهی به مبلغ ۲۳۰۰ ریال دوبار در دفاتر ثبت شده مطلوبست انجام ثبت های لازم

موجودی واقعی صندوق	حساب صندوق
۱۸۲۰۰	۱۷۵۰۰
	۲۳۰۰

صندوق ۲۳۰۰

هزینه آگهی ۲۳۰۰

کسز یا اضافی صندوق ۱۶۰۰

صندوق ۱۶۰۰

تعریف چک: نوشته ای است که به موجب آن صادرکننده وجوهی را که نزد محال علیه (بانک) دارد کالا یا بعضاً مسترد یا به دیگری واگذار نماید.

محاسن استفاده از حساب بانکی

۱- اعمال کنترل در مورد دریافتها و پرداختها ۲- استفاده از خدمات بانکی ۳- ایمن بودن وجه نقد ۴- ایجاد تسهیلات در خریدهای خارجی ۵- کسب اعتبار برای مشتریان

(حسابداری عملیات چک های دریافتی از مشتریان)

(۱) خرید کالا یا دارایی صدور چک در مقابل آن

خرید کالا/ دارایی ***
 بانک ***

(۲) فروش کالا و دارایی و دریافت چک مدت دار بابت آن

چک های دریافتی ***
} فروش کالا / دارایی ***

(۲-۱) دریافت وجه چک مدت دار در سر رسید

بانک ***
} چک های دریافتی ***

(۲-۲) عدم دریافت مبلغ چک مدت دار در سر رسید توسط شخص

حسابهای دریافتی ***
} چک های دریافتی ***

چنانچه چک های مدت دار جهت وصول به بانک گذاشته شود در این صورت از حسابداری به نام چک های در جریان وصول استفاده میشود عملیات حسابداری آن بشرح زیر است:

(۱) ارائه چک به بانک جهت وصول

چک های در جریان وصول ***
} چک های دریافتی ***

(۲-۱) دریافت مبلغ چک ارائه شده با بانک جهت وصول

بانک ***
} چک های در جریان وصول ***

(۲-۲) عدم دریافت چک ارائه شده با بانک جهت وصول (برگشت چک یا نکول چک)

حسابهای دریافتی ***

چک های در جریان وصول ***

مثال)رویداد های زی را در دفتر روزنامه عمومی ثبت نمایید:

- ۱) خرید کالا به مبلغ ۸۰۰۰۰۰۰ و صدور چک بابت آن
- ۲) فروش ملزومات به مبلغ ۲۰۰۰۰۰۰ و دریافت چک بابت آن
- ۳) فروش کالا به مبلغ ۵۰۰۰۰۰۰ ریال و دریافت چک بابت آن
- ۴) دریافت مبلغ چک موضوع بند ۴
- ۵) فروش کالا به مبلغ ۷۰۰۰۰۰۰ ریال و دریافت چک بابت آن
- ۶) ارائه چک موضوع بند ۵ به بانک جهت وصول
- ۷) عدم وصول وجه چک موضوع بند ۳ در سر رسید
- ۸) وصول وجه چک ارائه شده موضوع بند ۶ به بانک جهت وصول در سر رسید
- ۹) فروش اثاثیه به مبلغ ۲۳۰۰۰۰۰ ریال و دریافت چک بابت آن
- ۱۰) ارائه چک موضوع بند ۹ به بانک جهت وصول
- ۱۱) عدم وصول وجه چک یا برگشت وجه چک موضوع بند ۱۰ در سر رسید

۱ خرید کالا ۸۰۰۰۰۰۰

بانک ۸۰۰۰۰۰۰

۲ چک های دریافتی ۲۰۰۰۰۰۰

ملزومات ۲۰۰۰۰۰۰

۳ چک های دریافتی ۵۰۰۰۰۰۰

فروش کالا ۵۰۰۰۰۰۰

۴ بانک ۲۰۰۰۰۰۰

چک های دریافتی ۲۰۰۰۰۰۰

۵ چک های دریافتی ۷۰۰۰۰۰۰

فروش کالا ۷۰۰۰۰۰۰

۶ چک های در جریان وصول ۷۰۰۰۰۰۰

چک های دریافتی ۷۰۰۰۰۰۰

۷ حسابهای دریافتی ۵۰۰۰۰۰۰

چک های دریافتی ۵۰۰۰۰۰۰

۸ بانک ۷۰۰۰۰۰۰

چک های در جریان وصول ۷۰۰۰۰۰۰

۹ چک های دریافتی ۲۳۰۰۰۰۰۰

اثاثیه ۲۳۰۰۰۰۰۰

۱۰ چک های در جریان وصول ۲۳۰۰۰۰۰۰

چک های دریافتی ۲۳۰۰۰۰۰۰

۱۱ حسابهای دریافتی ۲۳۰۰۰۰۰۰

چک های در جریان وصول ۲۳۰۰۰۰۰۰

نکته) در صورت عدم وصول وجه چک دریافتی توسط خود شخص یا عدم وصول چک واگذار شده به بانک جهت وصول این گونه چک های تبدیل به حسابهای دریافتی میشود.

مثال) رویداد های زیر را در دفتر روزنامه عمومی ثبت نمایید:

۱) فروش کالا به مبلغ ۳۰۰۰۰۰۰۰ ریال به تجارت خانه امین و دریافت چک شماره ۲۰ بابت آن

۲) فروش اثاثیه به شرکت پگاه به مبلغ ۵۰۰۰۰۰۰۰ ریال و دریافت چک شماره ۲۱ بابت آن

۳) خرید کالا به مبلغ ۲۴۰۰۰۰۰۰ و صدور چک بابت آن

۴) وصول وجه چک شماره ۲۰ در سررسید

۵) واگذاری چک شماره ۲۱ به بانک جهت وصول

۶) عدم وصول وجه چک شماره ۲۱ در سررسید

۷) فروش کالا به مبلغ ۴۰۰۰۰۰۰ ریال و دریافت چک شماره ۲۲ بابت آن

۸) ارائه چک شماره ۲۳ به بانک جهت وصول

۹) دریافت مبلغ چک شماره ۲۳ در سررسید

۱) چک های دریافتی ۳۰۰۰۰۰۰

فروش کالا ۳۰۰۰۰۰۰

۲) چک های دریافتی ۵۰۰۰۰۰۰

اثاثه ۵۰۰۰۰۰۰

۳) خرید کالا ۲۴۰۰۰۰۰

بانک ۲۴۰۰۰۰۰

۴) بانک ۳۰۰۰۰۰۰

چک های دریافتی ۳۰۰۰۰۰۰

۵) چک های در جریان وصول ۵۰۰۰۰۰۰

چک های دریافتی ۵۰۰۰۰۰۰

۶) حسابهای دریافتی ۵۰۰۰۰۰۰

چک های در جریان وصول ۵۰۰۰۰۰۰

۷) چک های دریافتی ۴۰۰۰۰۰۰

فروش کالا ۴۰۰۰۰۰۰

۸ چک های در جریان وصول ۴۰۰۰۰۰۰

چک های دریافتنی ۴۰۰۰۰۰۰

۹ بانک ۴۰۰۰۰۰۰

چک های در جریان وصول ۴۰۰۰۰۰۰

(تنخواه گردان)

تنخواه گردان:

برای تامین پرداخت های جزئی مبلغی را تحت عنوان تنخواه گردان در اختیار یکی از کارکنان مالی قرار میدهند تا با رعایت مقررات و آئین نامه های داخلی موسسه نسبت به پرداخت های جزئی اقدام نماید.

روش های نگهداری حساب تنخواه گردان:

(1) روش ثابت: مبلغ تنخواه گردان طی دوره مالی ثابت است.

(2) روش متغیر: مبلغ تنخواه گردان طی دوره مالی متغیر است.

تنخواه گردان روش ثابت:

در این روش مبلغ تنخواه گردان در طی یک دوره مالی ثابت است مگر اینکه براساس تصمیمات جدید نسبت به افزایش یا کاهش آن اقدام شود ثبت های آن بصورت زیر است:

(1) ایجاد تنخواه گردان:

تنخواه گردان ***

بانک ***

(2) تحمل هزینه ها و صدور چک معادل مبلغ تنخواه گردان:

هزینه ها ***

بانک ***

در پایان دوره مالی در صورت تسویه حساب با تنخواه گردان این حساب باید بسته شود ۳ حالت پیش می آید:

۳-الف) تمامی مبلغ تنخواه گردتن هزینه شده باشد:

هزینه ***

تنخواه گردان ***

۳-ب) تمامی مبلغ تنخواه گردان هزینه نشده باشد:

بانک ***

تنخواه گردان ***

۳-ج) قسمتی از مبلغ تنخواه گردان هزینه شده باشد:

بانک ***

هزینه ها ***

تنخواه گردان ***

مثال) در تاریخ ۹۳/۲/۱ مبلغ ۵۰۰۰۰۰۰ ریال به عنوان تنخواه گردان در اختیار آقای کریمی قرار گرفت در تاریخ ۹۳/۳/۱۰ آقای کریمی با ارائه اسناد هزینه شامل: هزینه های متفرقه ۱۲۰۰۰۰۰ و هزینه ایا ب و ذهاب ۲۴۰۰۰۰۰ و هزینه ملزومات ۶۰۰۰۰ به دایره حسابداری تسلیم نمود دایره حسابداری پس از تایید موارد فوق چکی معادل هزینه های فوق صادر نمود در تاریخ ۹۳/۳/۳۱ آقای کریمی با شرکت تسویه حساب نمود و اسناد هزینه به شرح زیر را تسلیم شرکت نمود. هزینه آگهی ۸۰۰۰۰ و هزینه تلفن ۱۲۰۰۰۰ مطلوب است انجام ثبت های لازم.

۹۳/۲/۱ تنخواه گردان ۵۰۰۰۰۰

بانک ۵۰۰۰۰۰

۹۳/۳/۱ هزینه های متفرقه ۱۲۰۰۰۰

هزینه ایا ب و ذهاب ۲۴۰۰۰۰

ملزومات ۶۰۰۰۰

بانک ۴۲۰۰۰۰

۹۳/۳/۱ هزینه آگهی ۸۰۰۰۰

هزینه تلفن ۱۲۰۰۰۰

بانک ۳۰۰۰۰۰

تنخواه گردان ۵۰۰۰۰۰

مثال) در تاریخ ۹۳/۴/۱ مبلغ ۳۰۰۰۰۰ ریال به عنوان تنخواه گردان در اختیار تنخواه گردان در اختیار آقای محمدی قرار گرفت آقای محمدی در تاریخ ۹۳/۴/۱۵ با ارائه اسناد هزینه به شرح زیر:

هزینه های متفرقه ۱۵۰۰۰۰ و ملزومات ۳۰۰۰۰ تسلیم دایره حسابداری نمود و شرکت معادل هزینه های فوق چکی صادر نمود آقای محمدی در تاریخ ۹۳/۴/۳۱ با شرکت تسویه حساب نمود.

۹۳/۴/۱ تنخواه گردان ۳۰۰۰۰۰

بانک ۳۰۰۰۰۰

۹۳/۴/۱۵ هزینه های متفرقه ۱۵۰۰۰۰

ملزومات ۳۰۰۰۰

بانک ۱۸۰۰۰۰

۹۳/۴/۳۱ بانک ۳۰۰۰۰۰

تنخواه گردان ۳۰۰۰۰۰

مثال) مبلغ تنخواه گردان در یک شرکت ۱۰۰۰۰۰۰ ریال است مسئول تنخواه گردان در پایان دوره مالی با شرکت تسویه حساب نمود مطلوب است ثبت رویداد فوق در هر یک از حالات مستقل زیر:

الف) تمامی مبلغ تنخواه گردان هزینه نشده باشد

بانک ۱۰۰۰۰۰

تنخواه گردان ۱۰۰۰۰۰

ب)مسئول تنخواه گردان با ارائه هزینه های متفرقه به مبلغ ۱۰۰۰۰۰ با شرکت تسویه حساب نمود

هزینه های متفرقه ۱۰۰۰۰۰

تنخواه گردان ۱۰۰۰۰۰

ج)مسئول تنخواه گردان با ارائه هزینه های متفرقه به مبلغ ۶۵۰۰۰ ریال با شرکت تسویه حساب نمود

هزینه های متفرقه ۶۵۰۰۰

بانک ۳۵۰۰۰

تنخواه گردان ۱۰۰۰۰۰

تنخواه گردان روش متغیر:

مثال)در تاریخ ۹۳/۵/۱ مبلغ ۲۰۰۰۰۰ در اختیار آقای احمدی مسئول تنخواه گردان قرار گرفت آقای احمدی در تاریخ ۹۳/۵/۲۰ اسناد هزینه بشرح زیر را تسلیم دایره حسابداری نمود که مورد تایید قرار گرفت :

هزینه های متفرقه ۶۰۰۰۰ ریال و هزینه های آب و برق ۳۰۰۰۰ ریال و هزینه نظافت ۲۰۰۰۰ ریال آقای احمدی در تاریخ ۹۳/۵/۳۱ با شرکت تسویه حساب کرد مطلوب است انجام ثبت های لازم.

۹۳/۵/۱ تنخواه گردان ۲۰۰۰۰۰

بانک ۲۰۰۰۰۰

۹۳/۵/۲۰ هزینه های متفرقه ۶۰۰۰۰

هزینه آب و برق ۳۰۰۰۰

هزینه نظافت ۲۰۰۰۰

تنخواه گردان ۱۱۰۰۰۰

تنخواہ گردان

بانک ۹۰۰۰۰

۱۱۰۰۰۰	۲۰۰۰۰۰
	۹۰۰۰۰

تنخواہ گردان ۹۰۰۰۰

مثال) در تاریخ ۹۳/۶/۱ ۳۰۰۰۰۰ ریال در اختیار آقای احمدی به عنوان مسئول تنخواہ گردان قرار گرفت آقای احمدی در تاریخ ۹۳/۶/۲۰ اسناد هزینه بشرح زیر را تسلیم دایره حسابداری نمود که مورد تایید قرار گرفت :

هزینه های متفرقه ۱۳۰۰۰۰ و هزینه آب و برق ۵۰۰۰۰ و هزینه غذا خوری ۶۰۰۰۰ آقای احمدی در تاریخ ۹۳/۶/۳۱ با ارائه سند هزینه ملزومات به مبلغ ۲۰۰۰۰ ریال با شرکت تسویه نمود.

۳۰۰۰۰۰ تنخواہ گردان ۹۳/۶/۱

بانک ۳۰۰۰۰۰

۹۳/۶/۲۰ هزینه های متفرقه ۱۳۰۰۰۰

هزینه آب و برق ۵۰۰۰۰

هزینه غذا خوری ۶۰۰۰۰

تنخواہ گردان ۲۴۰۰۰۰

تنخواہ گردان

۲۴۰۰۰۰	۳۰۰۰۰۰
	۶۰۰۰۰

هزینه ملزومات ۲۰۰۰۰

بانک ۴۰۰۰۰

تنخواہ گردان ۲۴۰۰۰۰

نکته) تمامی ثبت های مربوط به تنخواه گردان در روش ثابت و متغیر مانند هم است بجز تحمل هزینه ها که در روش ثابت معادل هزینه ها مبلغ از طریق صدور چک توسط شرکت صورت می پذیرد ولی در روش متغیر تمامی مبالغ هزینه از حساب تنخواه گردان پرداخت میشود.

چنانچه در طی دوره مالی حساب تنخواه گردان تجدید شود ثبت زیر در دفاتر زده می شود.

تنخواه گردان ****

بانک ****

حساب تنخواه گردان یک حساب دائمی است که در ترازنامه جز موجودی نقد محسوب می شود.

صورت مغایرت بانکی

برای درک صورت مغایرت بانکی ابتدا باید مفاهیم زیر را به هنرجویان توضیح دهیم

اعلامیه بدهکار : گاهی اوقات بانک مبالغی را از حساب مشتری مانند هزینه کارمزد، هزینه واخواست و ... برداشت میکند و اعلامیه ای به مشتری ارسال می کند که به اعلامیه بدهکار مشهور است.

اعلامیه بستانکار: گاهی اوقات بانک مبالغی مانند واریزی مشتریان به حساب موسسه و..... را به حساب موسسه واریز می نماید و اعلامیه ای به موسسه ارسال میکند که به اعلامیه بستانکار مشهور است.

در مرحله دوم باید به هنرجویان این نکته تفهیم شود که:

❖ موسسه یا شرکت طبق اصول حسابداری چنانچه بخواهد مبلغی را به حساب شرکت یا موسسه اضافه

نماید باید آن را بدهکار و در صورتیکه بخواهد آن را کسر نماید باید آن را بستانکار نماید به خاطر اینکه

موجودی نقد (بانک) که یک دارایی است افزایش آن بدهکار و کاهش آن بستانکار می شود.

❖ بانک چنانچه بخواهد مبلغی را به حساب شرکت یا موسسه واریز یا اضافه نماید باید آن را در ستون بسانکار حساب خود و بر عکس چنانچه مبالغی را از حساب شرکت یا موسسه برداشت نماید باید آن را در ستون بدهکار خود وارد نماید علت این امر آن است که مبالغی که به حساب شرکت یا موسسه واریز می شود برای شرکت به عنوان دارایی و برای بانک سپرده محسوب میشود که نوعی بدهی تلقی میشود و افزایش بدهی را طبق اصول حسابداری بستانکار و کاهش آن را بدهکار مینماییم.

مغایرت در اصطلاح به معنای اختلاف میباشد و تهیه صورت مغایرت بانکی به این دلیل است که گاهی بین صورتحساب بانک با صورت حساب بانک در دفتر کل شرکت اختلاف پیش می آید این اختلاف میتواند ناشی از عوامل زیر باشد.

هنرآموزان عزیز توجه فرمایند که یک جلسه یا بیشتر به ذکر عوامل مغایرت بپردازند و در جلسه بعدی از دانش آموزان

این عوامل پرسیده شود زیرا مبنای تهیه صورت مغایرت بانکی را همین عوامل تشکیل می دهد.

عوامل مغایرت بین صورتحساب بانک با مانده حساب بانک دفاتر موسسه
این اختلاف را میتوان به دو دسته تقسیم کرد:

۱- عملیاتی که در دفاتر موسسه انجام گرفته ولی هنوز در دفاتر بانک ثبت نشده:

الف) چک معوق (چکهای صادره که برای وصول به بانک ارایه نشده، چکهای بین راهی):

یعنی چکی که دارنده حساب آن را صادر نموده (در وجه بستانکاران) و در دفتر خود ثبت نموده ولی دارنده چک به بانک جهت وصول مراجعه نکرده، بنابراین ، این چکها از حساب بانک دفتر موسسه کم شده اما در بانک ثبت کاهش انجام نشده است و در نتیجه مانده بانک بیشتر از مانده موسسه خواهد بود.

ب) سپرده بین راهی (واریزی های موسسه) :

شامل وجوهی است که در ساعات پایانی روز توسط موسسه به حساب بانک واریز شده یا مبالغی که به منظور واریز به حساب جاری بانک ارسال میگردد، این مبالغ به محض واریز در دفاتر شرکت ثبت میگردد ولی ممکن است در دفاتر بانک ثبت نشود. در نتیجه در دفتر کل موسسه به حساب بانک اضافه شده ولی بانک به تاریخ چند روز بعد حساب موسسه را اضافه میکند. در نتیجه در صورت حساب بانک مبلغ واریزی به حساب اضافه نشده است و مبلغ صورت حساب بانک کمتر از مانده حساب بانک دفتر کل موسسه است.

ج) چک لاوصول: گاهی موسسات چکهای خود را جهت وصول نزد بانکی که در آن حساب جاری دارند می سپارند تا بانک اقدام به وصول وجه چک نماید حال واحد تجاری چنانچه به محض ارسال چک به بانک جهت وصول حساب بانک را در دفاتر خود بدهکار نماید اگر وجه آن توسط بانک دریافت نشود (چک برگشت داده شود) یا مثلا موجودی نداشته باشد بانک طی اعلامیه ای به

موسسه باید اطلاع دهد که این مبلغ را در حساب خود بستانکار نماید(حساب بانک را در دفاتر کاهش دهد)در نتیجه این چکها به حساب بانک اضافه نشده و بین صورتحساب بانک و مانده حساب بانک در دفاتر اختلاف وجود دارد.

د) اشتباهات: هنگام ثبت عملیات در دفاتر موسسه ممکن است اشتباه در ثبت بدهکار و بستانکار حساب یا در جابجایی ارقام و یا صفر کم یا زیاد گذاشتن توسط حسابدار شرکت انجام شود.

۲- عملیاتی که در دفاتر بانک ثبت شده ولی هنوز در دفاتر واحد تجاری ثبت نشده:

الف) برداشت های بانک از حساب موسسه: بانک مبالغی بابت کارمزد خود در قبال وصول وجه چک-برات،سفته-کارمزد دیرکرد و هزینه واخواست(تنزیل)از حساب موسسه برداشت میکند(کم)میکند و جهت اطلاع موسسه اعلامیه بدهکار ارسال مینماید حال اگر اعلامیه بدهکار تا تاریخ تهیه صورتحساب به موسسه نرسیده باشد موسسه این کاهش را ثبت نکرده زیرا موسسه بعد از دریافت اعلامیه ثبت لازم را انجام میدهد.در نتیجه بین دو صورتحساب مغایرت وجود دارد.

ب) وجوه دریافتی توسط بانک به حساب موسسه:گاهی بانک مبالغی را به حساب موسسه واریز میکند و جهت اطلاع موسسه اعلامیه بستانکار ارسال میکند از این نوع مبالغ میتوان وجوهی که مشتریان موسسه به حساب جاری بانک واریز میکنند یا وصول وجه سفته هایی که توسط موسسه جهت وصول در اختیار بانک قرار گرفته نام برد به این دلیل که اعلامیه بستانکار به موسسه نرسیده در نتیجه در دفاتر موسسه ثبت لازم انجام نشده

ج) اشتباهات: همانند دفاتر موسسه حسابدار بانک نیز ممکن است طی عملیات ثبت اشتباهی نظیر اعداد و ارقام و یا اشتباه در برداشت از حساب و ثبت در حساب دیگر را انجام دهد این نوع اشتباهات بایستی توسط بانک اصلاح شود.

برای تهیه صورت مغایرت بانکی دو روش وجود دارد

۱- روش رسیدن از یک مانده به مانده دیگر

۲- روش رسیدن به مانده واقعی

روش رسیدن از یک مانده به مانده دیگر

برای رسیدن از یک مانده یک صورتحساب به مانده صورتحساب دیگر به روش زیر عمل مینماییم:

اقلام مندرج در ستون بدهکار در دفاتر واحد تجاری با اقلام مندرج در ستون بستانکار صورتحساب بانک و اقلام مندرج در ستون بستانکار حساب بانک در دفاتر با اقلام مندرج در ستون بدهکار صورتحساب بانک مطابقت داده میشود اقلامی که مورد اختلاف می باشند خط کشیده به این اقلام، اقلام باز گفته میشود.

مثلاً برای رسیدن از مانده دفاتر به مانده صورتحساب بانک:

۱- اثر عکس اقلام باز دفتر بر مانده آن: یعنی چنانچه اقلام باز موجب افزایش موجودی بانک شده از مانده دفتر کسر و هر گاه اقلام باز موجب کاهش موجودی بانک شده به مانده دفاتر اضافه می شود

۲- اثر مستقیم اقلام باز بانک: یعنی هر گاه اقلام باز بانک موجب افزایش موجودی بانک شده به مانده دفاتر اضافه شده و اگر اقلام باز بانک موجب کاهش موجودی بانک شده از مانده دفاتر کسر می شود

<p>برای رسیدن از مانده صورتحساب بانک به مانده دفاتر شرکت</p> <p>↓</p> <p>هر آنچه بانک انجام داده عکس آن انجام میدهیم و هر آنچه دفاتر شرکت انجام داده ما هم آن را انجام میدهم</p>	<p>برای رسیدن از مانده دفاتر شرکت به مانده بانک</p> <p>↓</p> <p>دفاتر شرکت هر آنچه کرده اثر عکس آن و بانک هر آنچه کرده طبق آن انجام میدهم</p>
--	---

مثلاً به دو صورتحساب زیر توجه کنید :

برای تشخیص اینکه از کجا بفهمیم کدام صورتحساب به دفاتر شرکت تعلق دارد و کدام صورتحساب به دفاتر بانک میتوانیم از ستون تشخیص به این نکته پی ببریم چنانچه بدهکار باشد مربوط به دفاتر شرکت و چنانچه بستانکار باشد مربوط به صورتحساب بانک است. سمت راست مربوط به صورتحساب بانک و سمت چپ مربوط به دفاتر کل شرکت هست.

D   **C**

تاریخ	شرح	بدهکار	بستانکار	ت	مانده
۲/۱	مانده			بد	۶۰۰۰۰۰
۲/۲	واریزوجه نقد	۴۵۰۰۰۰		بد	۱۰۵۰۰۰۰
۲/۳	چک صادره ۲۰		۱۷۰۰۰۰	بد	۸۸۰۰۰۰
۲/۴	چک صادره ۲۱		۲۴۰۰۰۰	بد	۶۴۰۰۰۰
۲/۵	واریزوجه نقد	۸۹۰۰۰۰		بد	۱۵۳۰۰۰۰
۲/۸	چک صادره ۲۲		۲۶۰۰۰۰	بد	۱۲۷۰۰۰۰
۲/۱۲	چک صادره ۲۳		۴۲۰۰۰۰	بد	۸۵۰۰۰۰
۲/۱۵	چک صادره ۲۴		۲۵۰۰۰۰	بد	۶۰۰۰۰۰
۲/۱۶	واریزوجه نقد	۱۴۰۰۰۰		بد	۷۴۰۰۰۰
۲/۱۷	چک صادره ۲۵		۲۲۰۰۰۰	بد	۵۲۰۰۰۰
۲/۲۰	واریزوجه نقد	۲۰۰۰۰۰		بد	۷۲۰۰۰۰
۲/۲۱	چک صادره ۲۶		۳۱۰۰۰۰	بد	۴۱۰۰۰۰
۲/۲۷	چک صادره ۲۷		۱۸۵۰۰۰	بد	۲۲۵۰۰۰
۲/۳۰	واریزی مشتری	۱۶۵۰۰۰		بد	۳۹۰۰۰۰

B   **A**

تاریخ	شرح	بدهکار	بستانکار	ت	مانده
۱/۲	مانده			بس	۶۰۰۰۰۰
۲/۲	واریزوجه نقد		۴۵۰۰۰۰	بس	۱۰۵۰۰۰۰
۲/۴	چک صادره ۲۱	۲۴۰۰۰۰		بس	۸۱۰۰۰۰
۲/۸	برداشت قسط وام	۱۷۵۰۰۰		بس	۶۳۵۰۰۰
۲/۱۰	واریزوجه نقد		۸۹۰۰۰۰	بس	۱۵۲۵۰۰۰
۲/۱۲	چک صادره ۵۲۵	۷۰۰۰۰۰		بس	۸۲۵۰۰۰
۲/۱۴	کارمزد	۲۵۰۰۰۰		بس	۸۰۰۰۰۰
۲/۱۶	چک صادره ۲۳	۴۲۰۰۰۰		بس	۳۸۰۰۰۰
۲/۱۸	چک صادره ۲۴	۲۵۰۰۰۰		بس	۱۳۰۰۰۰
۲/۲۰	واریزی		۴۵۰۰۰۰	بس	۱۷۵۰۰۰
۲/۲۲	واریزوجه نقد		۱۴۰۰۰۰	بس	۳۱۵۰۰۰
۲/۲۳	چک صادره ۲۵	۲۲۰۰۰۰		بس	۹۵۰۰۰
۲/۲۵	آبونمان مجلات	۳۰۰۰۰۰		بس	۶۵۰۰۰
۲/۲۸	واریزی		۱۶۵۰۰۰	بس	۲۳۰۰۰۰
۲/۳۰	چک صادره ۲۶	۱۳۰۰۰۰		بس	۱۰۰۰۰۰

سایر اطلاعات :

- ۱- مبلغ چک شماره ۲۶ که بابت خرید ملزومات صادر گردیده است ۱۳۰۰۰۰ صحیح است .
- ۲- چک شماره ۵۲۵ مربوط به شرکت دیگری است که بانک اشتباها" از حساب فروشگاه برداشت کرده است.

مطلوبست: تهیه صورت مغایرت بانکی به روش رسیدن از یک مانده به مانده دیگر

برای حل این مسئله ما ستونهای مربوط به دو صورتحساب را با حروف لاتین نامگذاری کردیم و اقلامی که با رنگ قرمز مشخص شده اقلام باز دو صورتحساب هستند.

ستون A ستون بدهکار صورتحساب بانک می باشد یعنی ستونی است که بانک این مبالغ رو از حساب موسسه کسر یا برداشت نموده است و ستون B ستون بستانکار صورتحساب بانک می باشد یعنی ستونی است که بانک این مبالغ رو به حساب موسسه اضافه یا واریز نموده است.

ستون C ستون بدهکار دفاتر کل شرکت است یعنی ستونی است که شرکت این مبالغ رو به حساب موسسه اضافه یا واریز نموده است و ستون D ستون بستانکار دفاتر کل شرکت است یعنی ستونی است که شرکت این مبالغ رو از حساب موسسه کسر یا برداشت نموده است.

طبق توضیحاتی که در بالا ذکر شد حالا به حل مسئله می پردازیم:

صورت مغایرت بانکی به تاریخ.....

شرکت

مانده طبق صورت حساب بانک		مانده طبق دفاتر شرکت	
۱۰۰/۰۰۰		۳۹۰/۰۰۰	اضافه می شود:
	۲۰۰/۰۰۰		چک صادره ۲۰
	۱۷۵/۰۰۰	۱۷۰/۰۰۰	چک صادره ۲۲
	۷۰۰/۰۰۰	۲۶۰/۰۰۰	چک صادره ۲۶
	۲۵/۰۰۰	۳۱۰/۰۰۰	چک صادره ۲۷
	۳۰/۰۰۰	۱۸۵/۰۰۰	واریز وجه نقد
	۱۳۰/۰۰۰	۴۵/۰۰۰	
		۹۷۰/۰۰۰	
۱/۲۶۰/۰۰۰			
	کسر می شود:		کسر می شود:
		۲۰۰/۰۰۰	واریز وجه نقد
	۱۷۰/۰۰۰	۱۷۵/۰۰۰	برداشت قسط وام
	۲۶۰/۰۰۰	۷۰۰/۰۰۰	چک صادره ۵۲۵
	۳۱۰/۰۰۰	۲۵/۰۰۰	کارمزد
	۱۸۵/۰۰۰	۳۰/۰۰۰	آبونمان مجلات
	۴۵/۰۰۰	۱۳۰/۰۰۰	چک صادره ۲۶
(۹۷۰/۰۰۰)		(۱/۲۶۰/۰۰۰)	
۳۹۰/۰۰۰	مانده طبق دفاتر شرکت	۱۰۰/۰۰۰	مانده طبق صورتحساب بانک

همانطور که گفتیم برای حل مسئله مثلاً برای رسیدن از مانده دفاتر شرکت به صورتحساب بانک هر آنچه دفاتر شرکت انجام داده عکس آن انجام میدهیم (افزایش داده باشد کاهش و بالعکس) و هر آنچه بانک انجام داده مثل آن رفتار میکنیم یعنی اگر بستانکار کرده به عبارتی افزایش داده باشد ما هم اضافه میکنیم و اگر کاهش یا برداشت کرده (حساب بانک را بدهکار نموده) ما هم کاهش میدهیم.

چنانچه طرف راست صورت مغایرت را تهیه نمودیم طرف چپ آن راحت و آسان خواهد بود هر آنچه را در سمت راست اضافه نموده ایم در سمت چپ در قسمت کسر شود و بالعکس یعنی هر آنچه را در سمت راست در قسمت کسر شود نوشته ایم در قسمت اضافه شود به مانده طبق صورتحساب بانک اضافه می نمایم.

روش رسیدن به مانده واقعی

در این روش برای رسیدن به مانده واقعی بانک ماهیت اقلام به شرح زیر تعیین میشود:

- الف: اقلام باز دفتر وجوه بین راهی بوده که به مانده صورتحساب بانک اضافه میشود.
- ب: اقلام باز بستانکار دفتر چک معوق بوده که از مانده صورتحساب بانک کسر میشود.
- ج: اقلام باز بستانکار صورتحساب بانک وصولی بانک بوده که به مانده دفتر اضافه میشود.
- د: اقلام باز بدهکار صورتحساب بانک برداشت های بانک بوده که به مانده دفتر اضافه میشود.
- ه: هر گونه اشتباه در دفاتر واحد تجاری و یا صورتحساب بانک بر حسب مورد به مانده دفتر یا صورتحساب بانک اضافه یا کسر میشود.

به طور کلی صورت مغایرت بانکی برای رسیدن به مانده واقعی به شکل زیر تهیه میشود:

صورت مغایرت بانکی به روش مانده واقعی

<p>*** مانده طبق صورتحساب بانک: *** اضافه میشود:</p> <p>۱- سپرده بین راهی یا مبالغ واریز شده که در صورتحساب بانک ثبت نشده است. ۲- مبالغی که توسط بانک اشتبهاً از حساب موسسه کسر (بدهکار) شده است. ۳- واریزی پایان وقت</p> <p>کسر می شود:</p> <p>۱- چکهای معوق ۲- مبالغی که توسط بانک اشتبهاً به حساب موسسه اضافه (بستانکار) شده است.</p>	<p>*** مانده طبق دفاتر شرکت : *** اضافه میشود:</p> <p>۱- وجوه واریزی به حساب بانکی که در دفاتر ثبت نشده یا وجوهی که در بستانکار صورتحساب بانک هست (واریزی های مشتریان) ۲- واریزیهای نامشخص ۳- واریز سود سهام و یا مبلغ سفته وصولی ۴- مبالغی که اشتبهاً در موسسه در بستانکار حساب بانک ثبت شده است. ۵- اشتباه در ثبت چک صادره موسسه که بیشتر از مبلغ اصلی است. ۶- اشتباه موسسه در ثبت واریزی که کمتر از مبلغ اصلی است.</p> <p>کسر می شود:</p> <p>۱- مبالغی که توسط بانک کسر شده ولی در موسسه ثبت نشده است (برداشتهای بانک). ۲- مبالغی که در موسسه اشتبهاً در بدهکار حساب ثبت شده است. ۳- اشتباه موسسه در ثبت چک صادره که کمتر از مبلغ اصلی است. ۴- اشتباه موسسه در ثبت واریزی که بیشتر از مبلغ اصلی است. ۵- چک لاوصول ۶- برداشت بانک بابت سفته تنزیلی واخواست شده</p>
<p>*** مانده واقعی ***</p>	<p>*** مانده واقعی ***</p>

موارد فوق برای هنرجویان با ذکر دلیل قابل فهم و آسان است. اکثر دانش آموزان تنها در موارد مربوط به اشتباهات به مشکل برمی‌خورند که در ذیل با مثال توضیح داده می‌شود.

اشتباهات حسابداری شرکت.

چنانچه حسابداری شرکت در ثبت چک صادره یا مبلغ واریزی چک و ..... اشتباه نماید این اشتباهات باید رفع گردیده و به خاطر اینکه حسابداری شرکت آن را انجام داده در سمت راست صورت مغایرت بانکی به مانده دفتر حسب مورد اضافه یا کسر می‌شود.

اشتباهات حسابداری شرکت را میتوان به چهار گروه تقسیم کرد.

- ۱- اشتباه در ثبت چک صادره
- ۲- اشتباه در ثبت مبلغ واریزی چک
- ۳- اشتباه حسابداری شرکت ناشی از بدهکار نمودن حساب بانک و بالعکس
- ۴- اشتباه حسابداری شرکت ناشی از واریز یا برداشت نمودن مبالغی از حساب شرکت

اشتباه در ثبت چک صادره

❖ مثال اول: حسابداری شرکت در ثبت چک صادره به جای مبلغ ۱۹۰/۰۰۰ اشتباهاً مبلغ ۱۰۹/۰۰۰ در دفاتر ثبت نموده است.

برای رفع این اشتباه مبلغ ۸۱/۰۰۰ (مابه التفاوت) از مانده دفتر کسر می‌شود به خاطر اینکه با اشتباه حسابداری شرکت، مبلغ ۸۱/۰۰۰ مانده بانک در دفتر کل شرکت اضافی می‌باشد که باید کسر شود.

❖ مثال دوم : حسابدار شرکت در ثبت چک صادره به جای مبلغ ۲۴/۰۰۰ اشتباهاً مبلغ ۲۴۰/۰۰۰ در دفاتر ثبت نموده است.

برای رفع این اشتباه مبلغ ۲۱۶/۰۰۰ (مابه التفاوت) به مانده دفتر اضافه می شود به خاطر اینکه با این اشتباه حسابدار شرکت، مبلغ ۲۱۶/۰۰۰ مانده بانک در دفتر کل شرکت کاهش یافته که باید به مانده فوق اضافه شود.

❖ مثال سوم : : حسابدار شرکت در ثبت چک صادره به جای مبلغ ۱۰/۰۰۰ اشتباهاً مبلغ ۱۰۰/۰۰۰ در دفاتر ثبت نموده است.

برای رفع این اشتباه مبلغ ۹۰ /۰۰۰ (مابه التفاوت) به مانده دفتر اضافه می شود به خاطر اینکه با این اشتباه حسابدار شرکت، مبلغ ۹۰/۰۰۰ مانده بانک در دفتر کل شرکت کاهش یافته که باید به مانده فوق اضافه شود.

❖ مثال چهارم: حسابدار شرکت در ثبت چک صادره به جای مبلغ ۸۱/۰۰۰ اشتباهاً مبلغ ۱۸/۰۰۰ در دفاتر ثبت نموده است.

برای رفع این اشتباه مبلغ ۶۳/۰۰۰ (مابه التفاوت) از مانده دفتر کسر می شود به خاطر اینکه با اشتباه حسابدار شرکت ، مبلغ ۶۳/۰۰۰ مانده بانک در دفتر کل شرکت اضافی می باشد که باید کسر شود.

اشتباه در ثبت مبلغ واریزی چک

❖ مثال اول: حسابدار شرکت در ثبت مبلغ واریزی چک به جای مبلغ ۱۰۶/۰۰۰ اشتباهاً مبلغ ۱۶۰/۰۰۰ در دفاتر ثبت نموده است.

برای رفع این اشتباه مبلغ ۵۴/۰۰۰ (مابه التفاوت) از مانده دفتر کسر می شود به خاطر اینکه با این اشتباه حسابدار شرکت، مبلغ ۵۴۰۰۰ مانده بانک در دفتر کل شرکت بیشتر از مبلغ واقعی است به همین خاطر باید از مانده دفتر کسر شود.

❖ مثال دوم: حسابدار شرکت در ثبت مبلغ واریزی چک به جای مبلغ ۲۱۰/۰۰۰ اشتباهاً مبلغ ۱۲۰/۰۰۰ در دفاتر ثبت نموده است.

برای رفع این اشتباه مبلغ ۹۰/۰۰۰ (مابه التفاوت) به مانده دفتر اضافه می شود به خاطر اینکه با این اشتباه حسابدار شرکت، مبلغ ۹۰/۰۰۰ مانده بانک در دفتر کل شرکت کمتر از مبلغ واقعی است به همین خاطر باید به مانده دفتر اضافه شود.

اشتباه حسابدار شرکت ناشی از بدهکار نمودن حساب بانک و بالعکس

گاهی اوقات حسابدار شرکت به جای اینکه مبلغی را در دفاتر شرکت به حساب بانک بدهکار نماید (اضافه) اشتباهاً آن را بستانکار نموده است و بالعکس در این شرایط برای رفع اشتباه فوق مبلغ را در دو برابر آن ضرب نموده و به مانده دفتر اضافه (کسر) میشود.

❖ مثال اول: حسابدار شرکت مبلغ ۳۰/۰۰۰ را اشتباهاً به جای اینکه در دفاتر شرکت بدهکار نماید بستانکار نموده است.

برای رفع این اشتباه مبلغ $60/000 = (30/000 \times 2)$ به مانده دفتر اضافه میشود تا اشتباه فوق رفع گردد.

❖ مثال دوم: حسابدار شرکت مبلغ $75/000$ را اشتبهاً به جای اینکه در دفاتر شرکت بستانکار نماید بدهکار نموده است.

برای رفع این اشتباه مبلغ $150/000 = (75/000 \times 2)$ از مانده دفتر کسر میشود تا اشتباه فوق رفع گردد زیرا مفهوم بستانکار در دفاتر شرکت به معنای کاهش دادن حساب بانک می باشد.

اشتباه حسابدار شرکت ناشی از واریز یا برداشت نمودن مبالغی از حساب شرکت

چنانچه حسابدار شرکت اشتبهاً مبالغی را به حساب شرکت واریز یا (کسر) نماید برای رفع این اشتباهات مبالغ فوق باید به ترتیب کسر یا اضافه شود. مثلاً حسابدار شرکت واریز مبلغ $100/000$ مربوط به حساب شخصی صاحب موسسه را اشتبهاً به حساب شرکت واریز نماید که در این صورت مبلغ $100/000$ برای رفع اشتباه از مانده دفاتر شرکت باید کسر شود.

اشتباهات حسابدار بانک

چنانچه حسابدار بانک مبالغی را اشتبهاً به حساب شرکت واریز یا برداشت نماید یا ثبت اشتباهی نظیر اعداد و ارقام و یا اشتباه در برداشت از حساب و ثبت در حساب دیگر را انجام دهد این نوع اشتباهات باید اصلاح گردیده و به خاطر اینکه حسابدار بانک آن را انجام داده در سمت چپ صورت مغایرت بانکی به مانده صورتحساب بانک حسب مورد اضافه یا کسر می‌شود.

❖ مثال اول: حسابدار بانک به جای اینکه مبلغ $80/000$ اشتبهاً مبلغ $8/000$ را در ستون بستانکار حساب خود ثبت نموده است.

برای رفع این اشتباه مبلغ $72/000$ (مابه التفاوت) به مانده طبق صورتحساب بانک اضافه میشود.

❖ مثال دوم: حسابدار بانک به جای اینکه مبلغ $500/000$ اشتبهاً مبلغ $50/000$ را در ستون بدهکار حساب خود ثبت نموده است.

برای رفع این اشتباه مبلغ $450/000$ (مابه التفاوت) از مانده طبق صورتحساب بانک کسر میشود.

❖ مثال سوم: حسابدار بانک به جای واریز مبلغ $450/000$ به حساب مشتری خود اشتبهاً مبلغ $54/000$ را در ستون بدهکار حساب خود ثبت نموده است.

برای رفع این اشتباه مبلغ $504/000$ (مابه التفاوت) به مانده طبق صورتحساب بانک اضافه میشود علت این امر آنست که اولاً حسابدار بانک اشتبهاً مبلغ $54/000$ را در ستون بدهکار خود ثبت نموده که برای رفع این اشتباه مبلغ 108000 را باید بستانکار (اضافه) نماید تا اصلاح گردد از طرفی مبلغ $450/000$ ریال را نیز باید بستانکار نماید (واریز نماید) که روی هم رفته $(450/000 + 108/000)$ میشود $504/000$.

حال برگردیم به حل مسئله صفحه ۱۰ به روش مانده واقعی

صورت مغایرت بانکی به تاریخ.....

شرکت

مانده طبق دفاتر شرکت	۳۹۰/۰۰۰	مانده طبق صورت حساب بانک	۱۰۰/۰۰۰
اضافه می شود:		اشتباه چک ۵۲۵	۷۰۰/۰۰۰
واریز مشتریان	۴۵/۰۰۰	سپرده بین راهی	۲۰۰/۰۰۰
اشتباه ثبت چک ۲۶	۱۸۰/۰۰۰		
	۲۲۵/۰۰۰		۹۰۰/۰۰۰
کسر می شود:		کسر می شود:	
برداشت اقساط	۱۷۵/۰۰۰	چک معوق ۲۷	۱۸۵/۰۰۰
آبونمان	۳۰/۰۰۰	چک معوق ۲۲	۲۶۰/۰۰۰
کارمزد	۲۵/۰۰۰	چک معوق ۲۰	۱۷۰/۰۰۰
	(۲۳۰/۰۰۰)		(۶۱۵/۰۰۰)
مانده واقعی	۳۸۵/۰۰۰	مانده طبق دفاتر شرکت	۳۸۵/۰۰۰

مسئله دوم

مانده حساب جاری ۱۰۰۰ شرکت سرمد در پایان اسفند ۱۳۹۰ مبلغ ۲۴/۸۰۰ می باشد ولی مانده آن طبق صورت حساب بانک ۹۵/۸۰۰ ریال است. عوامل مغایرت پس از بررسی دو صورت حساب به شرح زیر است.

۱- چک ۲۰۲۰ شرکت سرمد به مبلغ ۴۰/۰۰۰ که جهت خرید به مشتریان تحویل داده شده بود توسط بانک در بستانکار جاری ۱۰۰۰ ثبت شده است.

۲- چک ۲۰۳۰ شرکت سرمد بابت اثاثیه به مبلغ ۱۸۲/۰۰۰ که توسط بانک به همان مبلغ پرداخت شده در دفاتر شرکت ۱۲۸/۰۰۰ ثبت شده.

۳- در تاریخ ۳۰ بهمن ۳۴۹/۶۰۰ ریال به حساب شرکت واریز گردیده که در صورت حساب بانک منعکس نگردیده.

۴- چک یکی از مشتریان به مبلغ ۸۴/۰۰۰ به دلیل عدم موجودی توسط بانک برگشت داده شد.

۵- تعداد ۲ فقره چک صادره به مبلغ ۴۴۲/۰۰۰ تا پایان مهرماه جهت وصول به بانک ارائه نشده است.

۶- بدهکاران شرکت مبلغ ۷۸۰/۰۰۰ از بدهی خود را به حساب شرکت واریز نمودند که بدلیل نرسیدن اعلامیه بستانکار در دفاتر ثبت نشده است.

۷- بانک چک آقای سرمد را به مبلغ ۲۴۰/۰۰۰ اشتباها از حساب شرکت پرداخت نموده است.

۸- سفته یکی از مشتریان به مبلغ ۵۰۰/۵۰۰ نکول گردیده و بانک مبلغ مذکور را از حساب شرکت برداشت نموده است.

۹- هزینه های بانک به مبلغ ۲/۹۰۰ ریال از حساب شرکت برداشت گردیده که اعلامیه بدهکار آن به شرکت نرسیده است.

مطلوبست تهیه صورت مغایرت بانکی به روش مانده واقعی

شرکت سرمد

مانده طبق دفاتر شرکت	۲۴/۸۰۰	مانده طبق صورت حساب بانک	۹۵/۸۰۰
اضافه می شود:		اشتباه حسابدار	۲۴۰/۰۰۰
واریزی بدهکاران	۷۸۰/۰۰۰	سپرده بین راهی	۳۴۹/۶۰۰
	۷۸۰/۰۰۰		۵۸۹/۶۰۰
کسر می شود:		کسر می شود:	
هزینه های بانکی	۲/۹۰۰	چکهای معوق	۴۴۲/۰۰۰
سفته نکولی	۵۰۰/۵۰۰	اشتباه حسابدار بانک	۸۰/۰۰۰
چک لاوصول	۸۴/۰۰۰		
اشتباه در ثبت صدور چک	۵۴/۰۰۰		
	(۶۴۱/۴۰۰)		(۵۲۲/۰۰۰)
مانده واقعی	۱۶۳/۴۰۰	مانده طبق دفاتر شرکت	۱۶۳/۴۰۰

توجه شود مبلغ ۴۰/۰۰۰ بند ۱ باید به بدهکار صورتحساب بانک ثبت میشد که اشتباهها حسابدار بانک به بستانکار آن ثبت کرده به خاطر همین باید مبلغ در دو برابر آن ضرب شده و از صورتحساب بانک کسر شود.

مثال ۳ : اطلاعات زیر از دفاتر شرکت خوزستان و از صورت حساب بانکی دریافت شده در مورد حساب جاری ۲۰۰۳ بانک صادرات در تاریخ ۳۰ آبان ماه در دست است:

- مانده حساب جاری فوق در دفاتر ۱۲/۶۵۸/۰۰۰ ریال و در صورت حساب بانکی ۱۰/۵۹۸/۰۰۰ ریال است.

- چک شماره ۱۱، صادر شده بابت خرید اثاثیه به مبلغ ۲/۱۰۰/۰۰۰ ریال اشتبهاً در دفاتر شرکت به مبلغ ۱/۲۰۰/۰۰۰ ریال ثبت شده است.

- چک شماره ۱۷، صادر شده به مبلغ ۷۹۰/۰۰۰ ریال اشتبهاً در صورت حساب بانکی به مبلغ ۹۷۰/۰۰۰ ریال نوشته شده است.

- کارمزد بانکی در صورت حساب بانکی به مبلغ ۵۸/۰۰۰ ریال، که در دفاتر ثبت نشده است.

- چکی به مبلغ ۶۰۰/۰۰۰ ریال که توسط شرکت به حساب بانکی خوابانیده شده بود به علت عدم موجودی برگشت داده شد.

- چک معوق به مبلغ ۱۲۰/۰۰۰ ریال که در صورت حساب بانکی دیده نمی‌شود.

- مبلغ ۳۰۰/۰۰۰ ریال واریز شده توسط بدهکاران شرکت به حساب بانکی که شرکت از آن بی اطلاع بوده است.

- وجوه ارسال شده در آخرین روز ماه به مبلغ ۷۴۲/۰۰۰ ریال به حساب بانکی، که در صورت حساب بانکی دیده نمی‌شود.

مطلوبست: تهیه صورت‌مغایرت بانکی به روش مانده واقعی

صورت مغایرت بانکی برای ۳۰ آبان
حساب جاری شماره ۲۰۰۳ بانک صادرات ایران

مانده طبق دفاتر	۱۲/۶۵۸/۰۰۰	مانده طبق صورت حساب بانک	۱۰/۵۹۸/۰۰۰
اضافه می شود:		اضافه می شود:	
واریزی مشتریان	۳۰۰/۰۰۰	وجوه در راه	۷۴۲/۰۰۰
		اشتباه چک ۱۷	۱۸۰/۰۰۰
	۳۰۰/۰۰۰		۹۲۲/۰۰۰
کسر می شود:			
اشتباه چک ۱۱	۹۰۰/۰۰۰		
کارمزد	۵۸/۰۰۰	کسر می شود:	
چک برگشتی	۶۰۰/۰۰۰	چک معوق	۱۲۰/۰۰۰
			(۱۲۰/۰۰۰)
مانده واقعی	۱۱/۴۰۰/۰۰۰	مانده واقعی	۱۱/۴۰۰/۰۰۰
	(۱/۵۵۸/۰۰۰)		

در ثبتهای حسابداری فقط ثبتهای مربوط به اقلام باز دفتر ثبت می شود

نکته : در ثبت حسابداری مربوط به اقلام باز توجه داشته باشید که در رویدادهای مربوط به قسمت اضافه می شود در سمت دفاتر شرکت حساب بانک بدهکار شده و در رویدادهای مربوط به قسمت کسر می شود در سمت دفاتر شرکت حساب بانک بستانکار می شود.

بانک ۳۰۰۰۰۰	اثاثیه ۹۰۰۰۰۰
حسابهای دریافتی ۳۰۰۰۰۰	بانک ۹۰۰۰۰۰
هزینه کارمزد ۵۸۰۰۰	حسابهای دریافتی ۶۰۰۰۰۰
بانک ۵۸۰۰۰	چکهای در جریان وصول ۶۰۰۰۰
چکهای در جریان وصول ۶۰۰۰۰۰	

بانک ۶۰۰۰۰۰

اگر در برخی مسائل مانند این مسئله روش رسیدن از یک مانده به مانده دیگر خواسته شود برای راحتی کار از این روش استفاده نمایید.

مانده طبق صورت حساب بانک		مانده طبق دفاتر	
C	اضافه می شود:	A	اضافه می شود:
D	کسر می شود:	B	کسر می شود:
	مانده واقعی		مانده واقعی

من مناطق رو به چهار دسته نامگذاری کردم

و حالا به طریق زیر می توان به سوال پاسخ داد

مانده طبق صورت حساب بانک		مانده طبق دفاتر	
B	اضافه می شود:	A	اضافه می شود:
C		D	
	کسر می شود:	B	کسر می شود:
A		C	
D			
	مانده طبق دفاتر شرکت		مانده طبق صورت حساب بانک

در پایان یادآور می شویم که « رسیدن از یک مانده به مانده دیگر » به عنوان یک روش تهیه صورت مغایرت بانکی پذیرفته شده نیست بلکه یک مرحله از مراحل تهیه صورت مغایرت بانکی می باشد

زیرا در صورتی می توان آن را به عنوان یک روش در کنار «رسیدن به مانده واقعی» پذیرفت که نتیجه آن مانند نتیجه حاصل از « رسیدن به مانده واقعی » باشد و مثال مذکور خود شاهد این ادعا است.

ذکر این نکته نیز ضروری است که راهنمای پیشنهادی مذکور با فرض این است که سیستم حسابداری شرکت و بانک مکانیزه نباشد (دستی باشد). در صورتی که سیستم حسابداری بانک مکانیزه باشد (آنچه که در حال حاضر در بانک ها انجام می شود.) اشتباه در مانده گیری صورت حساب بانک رخ نمی دهد و اگر سیستم حسابداری هم مکانیزه باشد ، اشتباه در مانده گیری حساب بانک هم رخ نمی دهد و در مجموع اگر سیستم حسابداری بانک و شرکت هر دو مکانیزه باشد ، دیگر نیازی به انجام مرحله « رسیدن از یک مانده به مانده دیگر» نخواهد بود و مستقیما به سراغ مرحله « رسیدن به مانده واقعی» میرویم.